

СТАНОВИЩЕ

на дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „Доктор” изготвено от доц. д-р Венцеслав Георгиев Делов по професионално направление 4.3. Биологични науки, научна специалност Зоология(шифър 10602) – Зоология на гръбначните животни

Университет: СУ „Св. Климент Охридски”, Биологически факултет

Катедра: „Зоология и антропология”

Тема на дисертацията: „Проучване и управление на конфликта на китоподобните с рибарството в Българската акватория на черно море “

Име на докторанта: Зорница Андреева Захариева

Научен ръководител: доц. д-р Венцеслав Делов

1. Актуалност на проблема

Дисертационният труд, предоставен ми за становище представлява актуално многопосочно изследване на различни аспекти на конфликта на трите подвида китоподобни бозайници обитаващи Изключителната икономическа зона на България в Черно море и рибарите. Тези видове са морската свиня (*Phocoena phocoena relicta*, Abel, 1905), обикновения делфин (*Delphinus delphis ponticus*, Varabash, 1935) и афалата (*Tursiops truncatus ponticus*, Varabash-Nikiforov, 1940). Като се има предвид осъдицата на научни изследвания в тази област и голямото научно-приложно значение на проучването считам, че темата е правилно подбрана и е с важен приложен характер за българската наука. Изследванията върху естеството на конфликта на тези видове с рибарите включват утвърдени съвременни методи

приложени по отношение на по-важните риболовни съоръжения. Като начин за справяне с проблема е предложен съвременен технологичен подход – използването на акустични репелентни устройства(пингъри),. Познаването на различните модели на тези устройства и методиките на използването им е позволило на докторантката да усвои и приложи възможно най-съвременните методи за подобни изследвания. Изследванията в настоящия дисертационен труд, като цяло имат пионерен характер за страната ни и са приноси в международен аспект. В тази връзка считам, че настоящият труд е подчертано актуален както за страната ни, така и в международен аспект.

2. Характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е структуриран по обем и съдържание по стандартен начин, в съответствие с утвърденият за подобни докторски дисертации подход. Той е онагледен много добре с фигури и таблици, като статистическите методи са прилагани уместно. Направени са достатъчно задълбочени анализи на резултатите. Използваната библиография е достатъчна за целите на настоящата дисертация. Литературната включва 157 заглавия, от които 33 на кирилица и 190 на латиница. Това показва много добро познаване на проблема от докторантката и високо ниво на литературна осведоменост. Като цяло. Литературата е правилно цитирана в текста и подредена в литературния списък. Текстът на дисертационното изследване е правилно разпределен в отделните глави по обем и съдържание. .

3. Степен на познаване състоянието на проблема от докторантката

В настоящата дисертация изследванията са в различни насоки, като са проведени експерименти на принципа проба и контрола с отновните видове

риболовни съоръжения. Извършено е анкетно проучване с национално значение. Многопосочността на изследванията е сериозно предизвикателство за докторанката. Необходимо е много добро и задълбочено познаване на проблематиката, менодологията и анализа на резултатите в различните насоки на изследванията. С тази задача тя се е справила добре, като е успяла да свърже най-важните и резултати с главната цел на работата си. Извършеният анализ на разглежданите в настоящата дисертация литературни източници е отлична база за интерпретация на получените в резултати. Изчерпателността на литературния преглед показва достатъчната теоретична подготовка на докторанката по различните научни проблеми. Резултатите като цяло са компетентно интерпретирани а дискусията е задълбочена и изчерпателна.

4. Организация на изследването. Съответствие на избраните методи с целта, задачите и резултатите на дисертационния труд.

Целта и задачите на изследването са ясно обособени по отделните направления на изследванията. Те кореспондират с темата и са логически свързани на изследването. Докторанката демонстрира добри умения за представяне и анализиране на толкова различни типове данни, доказване на тенденции и изследователски тези по отделните направления. Използвани са съвременни методи при изследванията на китоподобните при взаимодействията им с рибарите. Проведени са изследвания и анализи на данни от приулова и смъртността на целевите видове. В настоящата дисертация много от методите и резултатите имат пионерен характер за страната ни.

5. Приноси на дисертационния труд

В дисертацията са изтъкнати 5 по-важни приноси. Те имат подчертано иновативен характер за страната ни. Разработена е оригинална методика за анкетни проучвания на проблемите на рибарската общност с китоподобните бозайници, получени са най-пълните за страната ни данни за приулова на китоподобни бозайници. Потвърден е резултатът от други проучвания, че морската свиня е най-уязвимият вид от рибарските съоръжения. Установено е, че най-опасни за китоподобните бозайници у нас са хрилните мрежи за калкан. Поради това като резултат от настоящите изследвания е въведен допълнителен критерий за оценка на разпределяне на квотата за улов калкан.

6. Публикации по темата на дисертационния труд

Докторантката представя 3 публикации, свързани с дисертационния труд. Всичките публикации са излезли от печат. Две от публикациите са в българско издание а една е в престижно международно издание, тясно специализирано върху водните бозайници. Всички тези издания се реферират от световната база данни за научна литература - Web of Science. Последното издание се реферира и от Scopus. То има сравнително висок импакт фактор и импакт ранг. Поради това считам, че настоящата дисертация напълно покрива и надхвърля минималните изисквания за публикации по дисертацията за присъждане на докторска степен, които са утвърдени в Биологическия факултет на СУ. (минимум две публикации от които, едната се изисква да е реферирана от световните бази данни).

7. Заключение:

Дисертационният труд съдържа научни резултати, които представляват ценен научно-приложен принос за проучване и смекчаване на конфликта на китоподобните с рибарството. Дисертацията на Зорница Захаријева отговаря

на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на СУ „Кл. Охридски“. Представените материали, публикации и дисертационни резултати надхвърлят минималните изисквания на Биологическия факултет, приети във връзка с Правилника на СУ за приложение на ЗРАСРБ. Докторантката е изграден и утвърден млад учен върху морските бозайници. Поради това оценявам труда положително и гласувам с «ДА» за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Зорница Захариева по научна специалност Зоология (шифър 10602) – Зоология на гръбначните животни.

10.04.2020 г.

Изготвил становището:

гр. София

(доц. д-р В. Делов)